

Høringsnotat for Natura 2000-område N90 Sneum Å og Holsted Ådal

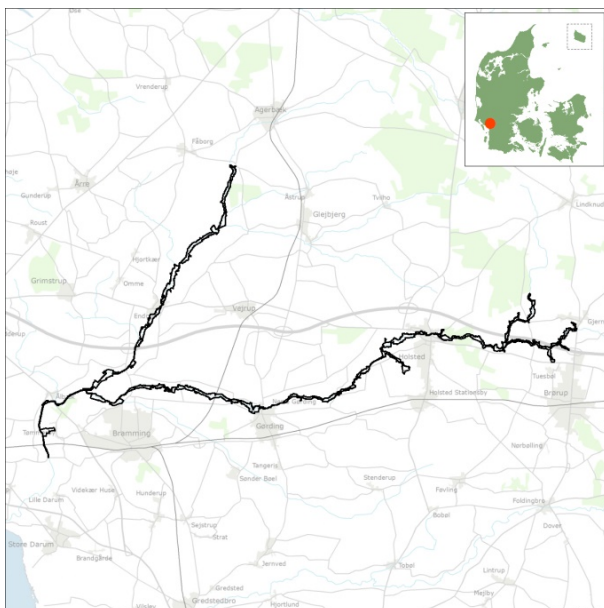
Notat vedrørende høringssvar til forslag af 2017 til justerede Natura 2000-områdegrænser for N90 Sneum Å og Holsted Ådal.

Forslaget til justerede Natura 2000-områdegrænser for N90 Sneum Å og Holsted Ådal har været i offentlig høring fra d. 28/9 2017 til d. 3/1 2018.

Indkomne høringssvar ses på <https://fugle-habitat-2017.hoering.mfvm.dk>.

Oktober 2018: Som nævnt i afsnit 5.2 "Den videre proces" har Miljø- og Fødevareministeriet haft en bekendtgørelse i høring med henblik på, at opdatere Natura 2000-områdegrænserne. Der er i denne høring ikke kommet høringssvar til dette Natura 2000-område. Miljøstyrelsen har valgt at uddybe argumentationen for nogle af justeringerne. Afsnit 1.3 er blevet udbygget.

1	Grænsejustering for Natura 2000-området.....	2
1.1	Indledning.....	2
1.2	Danmarks udpegning af Natura 2000-områder.....	3
1.2.1	Kommissionens retningslinjer – ændringer i Natura 2000-områdegrænser.....	3
1.3	Kriterier.....	3
1.4	Høringer.....	5
2	Sammenfatning af høringsforslag og høringssvar for Natura 2000-område N90 Sneum Å og Holsted Ådal.....	6
2.1	Sammenfatning af høringsforslaget.....	6
2.2	Sammenfatning af høringssvarene	6
3	Høringsvar vedr. generelle emner.....	7
3.1	Lovfortolkning, retsgrundsætninger mv.....	7
3.1.1	Relation til anden lovgivning	7
4	Behandling af områdespecifikke emner	8
4.1	Habitatområde H79 Sneum Å og Holsted Ådal	9
4.1.1	Høringsforslag	9
4.1.2	Indkomne høringssvar	10
4.1.3	Opsamling.....	21
5	Miljøstyrelsens forslag til nye grænser for N90 Sneum Å og Holsted Ådal	22
5.1	Opsamling	22
5.2	Den videre proces.....	22
6	Supplerende argumentation	23

Figur 1. Gældende afgrænsning af Natura 2000-området N90 Sneum Å og Holsted Ådal

1 Grænsejustering for Natura 2000-området

1.1 Indledning

Dette høringsnotat behandler høringsvar for dette specifikke Natura 2000-område. Af høringsnotatet fremgår også dokumentationen for de konkrete justeringer af Natura 2000-områdets grænser. Der er ligeledes udarbejdet specifikke høringsnotater for øvrige Natura 2000-områder, hvor afgrænsningen er blevet justeret. Desuden har Miljøstyrelsen udarbejdet et generelt høringsnotat, som behandler høringsvar vedrørende generelle forhold, spørgsmål og problemstillinger.

Formålet med justeringen bygger på aftalen om Naturpakken, som blev indgået af Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti i maj 2016.

Aftaleteksten lyder: *"Tilpasning af Natura 2000-områdernes afgrænsning
Natura 2000-områderne er nogle af de mest værdifulde naturområder i Danmark. Der indgår dog i de udpegede Natura 2000-områder intensive jordbrugsarealer og byarealer, som ikke bidrager til beskyttelsen af direktivarter og -naturtyper, men som alligevel er underlagt nogle af de krav, der følger af Natura 2000-udpegningen.*

Der iværksættes, i dialog med interessenterne og EU-kommissionen, en gennemgang af afgrænsningen af Natura 2000-områderne med henblik på at undersøge muligheden for at mindske andelen af intensivt drevne jordbrugsarealer og evt. at udvide de udpegede områder med mere værdifuld natur, hvor det understøtter direktivmål."

I aftalen er det således aftalt, at Natura 2000-områderne skal tilpasses med henblik på at mindske andelen af intensivt drevne jordbrugsarealer og evt. udvide områder med mere værdifuld natur, der understøtter direktivmål.

Efterfølgende har aftaleparterne bag Naturpakken i forsommeren 2018 ønsket at udvide Natura 2000-områderne med yderligere naturarealer. Derfor er Natura 2000-områderne suppleret med yderligere naturarealer, primært på Naturstyrelsens områder. Det drejer sig om arealer med habitatnatur eller arealer med særlige naturværdier. Derudover er der også i enkelte tilfælde medtaget yderligere arealer, hvor der er tale om store arealer med aftale om konkrete tiltag til naturgenopretning eller naturarealer, hvor private lodsejere selv har foreslået, at arealet kan indgå i et Natura 2000-område.

Resultatet er, at Natura 2000-arealet samlet set reduceres med ca. 29.900 hektar, der primært er intensivt drevne landbrugsarealer og byområder, som Miljøstyrelsen vurderer ikke har væsentlig betydning for beskyttelse af naturtyper og arter omfattet af naturdirektiverne. Natura 2000-arealet udvides med ca. 30.900 hektar nye naturarealer, der primært er beliggende på Naturstyrelsens arealer, og som vil have væsentlig betydning for beskyttelse af habitatnatur og arter omfattet af direktiverne.

1.2 Danmarks udpegning af Natura 2000-områder

Danmark har udpeget 113 fuglebeskyttelsesområder og 261 habitatområder, som tilsammen udgør 250 Natura 2000-områder. Danmark har p.t. udpeget godt 8 procent af landarealet og godt 18 procent af havarealet. De danske Natura 2000 områder er udpeget for at beskytte en række arter og naturtyper. Områderne skal bevare og beskytte naturtyper og dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.

Natura 2000-områderne er med til at løfte Danmarks forpligtelser efter fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet, hvor der blandt andet er krav om udpegning af særlige områder, som beskytter arter og naturtyper. Formålet med udpegningen er, at områderne vil medvirke til, at naturen udvikler sig positivt, således at arter og naturtyper på sigt opnår gunstig bevaringsstatus.

1.2.1 Kommissionens retningslinjer – ændringer i Natura 2000-områdegrænser

Europa Kommissionen har i 2005 præciseret mulighederne for at ændre Natura 2000-områdegrænser. Herefter kan ændringer i grænserne for et Natura 2000-område ske ved opdatering af oplysninger i Europa-Kommissionens standarddatabase, som opdateres, når der foreligger ny viden eller nye nationale beslutninger.

I forbindelse med udtagning eller ændringer af habitatområder forudsætter det kommissionens godkendelse bortset fra tekniske fejlrettelser, som samlet udgør under 5 % af områdets areal.

1.3 Kriterier

Miljøstyrelsen har med henblik på udmøntning af Naturpakkens ønsker til justering af Natura 2000-områderne samt EU-kommissionens retningslinjer udarbejdet en række faglige kriterier for ændringer i områdegrænserne.

Disse kriterier præciserer, at enhver ændring skal kunne begrundes naturfagligt, og at ændringer som udgangspunkt skal ske på en måde, så der ikke opstår huller i Natura 2000 områderne. Samtidig bør Natura 2000-grænserne følge naturlige skel (f.eks. veje, diger, levende hegn, vandløb, kyst, skovbryn mv.).

I overensstemmelse med aftaleteksten i Naturpakken er der generelt ikke set på ændringer af grænserne for marine Natura 2000-områder. I visse særlige tilfælde er der sket ændringer, hvor det

kan begrundes i hensynet til eksisterende aktiviteter såsom havneanlæg og i øvrigt er i overensstemmelse med Natura 2000-beskyttelsen.

De specifikke kriterier for at udtage arealer fra Natura 2000-områder tager udgangspunkt i, at der kan udtages intensive jordbrugsarealer i byzone og arealer med tæt bebyggelse, sommerhusområder og arealer med særligt forstyrrende aktiviteter, herunder erhvervshavne. Det indgår dog også, at der ikke må udtages arealer med habitatnatur og levesteder med en væsentlig stabil forekomst af arter på habitatdirektivets bilag 1 og 2, fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller regelmæssigt tilbagevendende trækfuglearter på udpegningsgrundlaget.

I fuglebeskyttelsesområder suppleres udtagningskriterierne med tre yderligere kriterier, hvorefter der skal foretages en konkret vurdering af arealets betydning for tilbagevendende trækfugle og fugle på områdets udpegningsgrundlag.

De udtagne arealer er kortlagt gentagne gange i NOVANA-programmet, luftfotos og de tilgængelige databaser er gennemgået for at konstatere, at der ikke findes habitatnatur- og -arter på arealerne. Der er som nævnt overfor gennemført en konkret vurdering i forhold til fugle på udpegningsgrundlaget, hvor dette er relevant.

Der er desuden udarbejdet kriterier for i hvilke tilfælde, et areal kan inddrages i et Natura 2000-område. Efter disse kriterier skal der tages udgangspunkt i, om arealet ligger i tilknytning til habitatnatur eller er et levested for bilagsarter. Derudover skal arealet have en god naturkvalitet.

Disse kriterier er suppleret med kriterier, som skal sikre, at eksisterende husdyrbrug ikke berøres af yderligere husdyrregulering. Dette er gjort ved at definere et areal rundt om alle registrerede husdyrbrug, inden for hvilket Natura 2000-områderne ikke er foreslået udvidet med ammoniakfølsom natur. I vurderingen indgår afstanden til nærmeste husdyrbrug. Denne vurdering bygger på de specifikke kriterier til beregning af friholdt areal omkring husdyrbrug. Der henvises til det generelle høringsnotat for nærmere oplysninger.

Der er desuden lavet supplerende kriterier i forhold til inddragelse af arealer i fuglebeskyttelsesområder, hvor der særligt er lagt vægt på, om arealet har væsentlige forekomster af f.eks. sjældne bilag 1 arter, eller hvis arealet er med til at sikre et eksisterende områdes udpegningsgrundlag.

Der henvises desuden til det generelle høringsnotat, hvor de samlede kriterier fremgår som bilag.

Aftaleparterne har ønsket at udvide Natura 2000-områderne med yderligere naturarealer. Derfor er Natura 2000-områderne suppleret med yderligere naturarealer, primært på Naturstyrelsens områder. Det drejer sig om arealer med habitatnatur eller arealer med særlige naturværdier. Derudover er der også i enkelte tilfælde medtaget yderligere arealer, hvor der er tale om store arealer med aftale om konkrete tiltag til naturgenopretning eller naturarealer, hvor private lodsejere selv har foreslået, at arealet kan indgå i et Natura 2000-område. I forbindelse med gennemgangen af Natura 2000-områderne har Miljøstyrelsen desuden foretaget en berigtigelse af de eksisterende Natura 2000-områders grænser. Dette er sket for at justere grænserne i forhold til nutidig anvendelse af digitale kort. I samme proces har Miljøstyrelsen gennemgået de oprindelige høringssvar fra dengang, da Natura 2000-områderne blev udpeget. Dette er sket for at sikre fuld overensstemmelse mellem områdegrenserne og de oprindelige beslutninger, herunder de daværende høringssvar.

1.4 Høringer

Miljøstyrelsen har i forbindelse med arbejdet med justerede Natura 2000-grænser ønsket en bred inddragelse af offentligheden i processen. Derfor har Miljøstyrelsen i løbet af processen foretaget flere høringer.

Først er der foretaget en teknisk høring af kommuner og offentlige lodsejere, hvor kommunerne i deres egenskab som myndighed blev bedt om at komme med faglige og tekniske bidrag med fokus på bynære arealer og intensive jordbrugsarealer, der kunne tages ud af Natura 2000-områderne. Naturstyrelsen og Forsvaret blev ligeledes inddraget i denne tekniske proces blandt andet i forhold til forslag til, hvor det eventuelt ville være muligt at udvide Natura 2000-områderne.

Dernæst er der foretaget en høring over et høringsforslag i perioden fra 28. september 2017 til 3. januar 2018. Som følge af ændringer på baggrund af modtagne høringssvar har et nyt forslag til justerede Natura 2000-grænser været i målrettet høring i perioden fra 17. maj til 31. maj 2018. De enkelte høringer beskrives nærmere i det nedenstående.

Gennem hele processen med tilpasning af Natura 2000-områdernes grænser har Miljøstyrelsen haft en løbende dialog med forskellige interessenter, herunder afholdt møder med Kommunernes Landsforening, KTC – Kommunalteknisk Chefforening, de enkelte kommuner, erhvervet (bl.a. Skovforeningen, Landbrug og Fødevarer, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Fiskeriforening), de grønne organisationer (Danmarks Naturfredningsforening, Birdlife/DOF) og Naturstyrelsen.

I forbindelse med udarbejdelse af forslag til justerede Natura 2000-grænser har Miljøstyrelsen indhentet tekniske input fra kommuner og offentlige lodsejere. Kommunerne er i deres egenskab som myndighed blevet bedt om at komme med faglige og tekniske bidrag omkring Natura 2000-områderne med fokus på bynære arealer og intensive jordbrugsarealer, der kan tages ud af Natura 2000-områderne.

På baggrund af blandt andet de berigtigede Natura 2000-områders grænser og tekniske bidrag fra kommunerne har Miljøstyrelsen udarbejdet et forslag til justerede Natura 2000-grænser. Dette forslag har været i offentlig høring i perioden fra 28. september 2017 til 3. januar 2018. Høringen var annonceret i landsdækkende medie samtidig med, at der blev udsendt høringsbreve til interessenter og særligt berørte lodsejere (defineret som lodsejere med CVR-nummer indenfor grænserne af forslag til ny afgrænsning af Natura 2000-områder).

Der blev i alt modtaget ca. 1.100 høringssvar indeholdende ca. 2.000 ændringsforslag.

De modtagne svar fra denne høring gav i flere situationer anledning til ændringer i det oprindelige forslag til justerede Natura 2000-grænser. Derfor udsendte Miljøstyrelsen et nyt forslag til justerede Natura 2000-grænser. Dette forslag blev sendt i en høring målrettet lodsejere med arealer, hvor der foreslås yderligere ændringer i forhold til den nuværende udpegning af Natura 2000-områder. Denne høring blev gennemført i perioden fra 17. maj til 31. maj 2018. I høringsbrevene har der været angivet en begrundelse for de påtænkte justeringer. På baggrund af denne høring modtog Miljøstyrelsen ca. 150 høringssvar.

Der har i forbindelse med høringen i sidste halvdel af 2017 og den målrettede høring i maj 2018 været udsendt materiale og kort, som har beskrevet de påtænkte justeringer, ligesom der på Miljøstyrelsens hjemmeside har været detaljerede oplysninger om baggrunden for arbejdet med justeringer af Natura 2000-grænserne og kriterierne bag.

De foretagne høringer er sket for at skabe et mere præcist grundlag for de faglige vurderinger for nye Natura 2000-områdegrænser, som først med udstedelsen af en bekendtgørelse om Natura 2000-grænserne vil være endelige. De foreslåede justeringer i Natura 2000-områderne skal godkendes af EU-kommissionen.

2 Sammenfatning af høringsforslag og høringssvar for Natura 2000-område N90 Sneum Å og Holsted Ådal

2.1 Sammenfatning af høringsforslaget

Sammenholdt med den gældende afgrænsning af N90 er der i Miljøstyrelsens høringsforslag sket en række mindre reduktioner og udvidelser. Området er reduceret med intensivt drevne landbrugs- og dambrugsarealer samt udvidet med mindre tilstødende arealer med habitatnatur, herunder rigkær, tidvis våd eng og surt overdrev.

2.2 Sammenfatning af høringssvarene

Miljøstyrelsen har modtaget 5 høringssvar indeholdende i alt 5 ændringsforslag med konkrete forslag til ændringer af Natura 2000-områdets afgrænsning. Forslagene er kommet fra tre lodsejere, Gørding menighed og en borger.

I de kommende afsnit er ændringsforslagene gengivet i hovedtræk. Miljøstyrelsens kommentarer til de enkelte emner er anført i kursiv.

Nogle af høringssvarene berører emner, som ligger uden for rammerne af høringen om justering af grænserne for Natura 2000-områderne, fx kommentarer til gældende lovgivning, ønsker om ændringer af udpegningsgrundlag m.v. Sådanne høringssvar kan være kort gengivet, men kun i et begrænset omfang kommenteret.

Af hensyn til det generelle overblik og læsevenlighed nævnes alene organisationer og kommuner med navn. Lodsejere og virksomheder er samlet under betegnelsen lodsejere. Alle høringssvar kan findes på <https://fugle-habitat-2017.hoering.mfvm.dk>

I Miljøstyrelsens kommentering af høringssvarene henvises med links til eksisterende lovgivning og øvrigt materiale som f.eks. vejledninger, hvor dette er relevant.

3 Høringsvar vedr. generelle emner

Der er indkommet 1 høringssvar, der omhandler generelle emner.

3.1 Lovfortolkning, retsgrundsætninger mv.

3.1.1 Relation til anden lovgivning

3.1.1.1 Husdyrloven

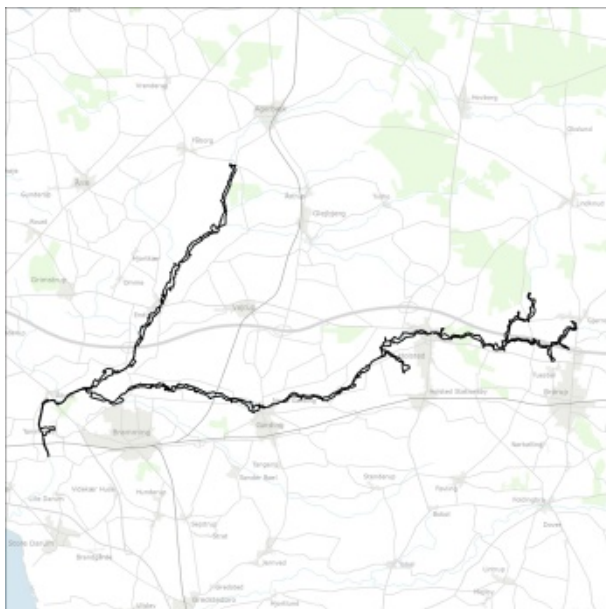
En lodsejer oplyser, at lodsejer overvejer at anvende arealet til plantelagune for efter lodsejers vurdering at sikre en effektiv rensning af dambrugets produktionsvand jvf. mulige krav i miljøgodkendelse under udarbejdelse.

Høringssvar med bemærkninger relateret til anden offentlig planlægning er behandlet i Miljøstyrelsens overordnede høringsnotat, som kan læses på Miljøstyrelsens hjemmeside mst.dk/graensejustering-hoeringsnotater.

4 Behandling af områdespecifikke emner

Område N90 Sneum Å og Holsted Ådal består af følgende habitat- og fuglebeskyttelsesområder:

- H79 Sneum Å og Holsted Ådal

Figur 2. H79

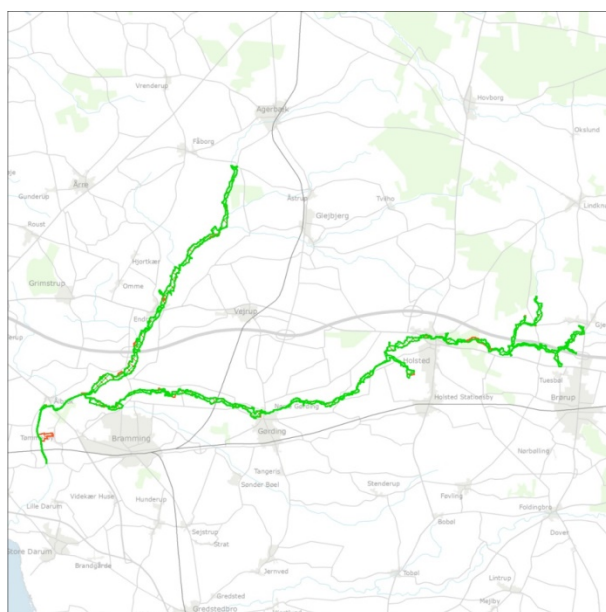
Høringssvar med konkret arealforslag til habitatområdet samt høringsforslagets forslag om justeringer i områdegrensene vil blive gennemgået i de følgende afsnit.

4.1 Habitatområde H79 Sneum Å og Holsted Ådal

4.1.1 Høringsforslag

I Miljøstyrelsens høringsforslag er området foreslået reduceret med intensivt drevne landbrugs- og dambrugsarealer. Derudover er der foreslået mindre udvidelser med arealer med habitatnatur og andet natur. Områdegrænserne er berigtiget og så vidt muligt tilpasset naturlige skel i landskabet.

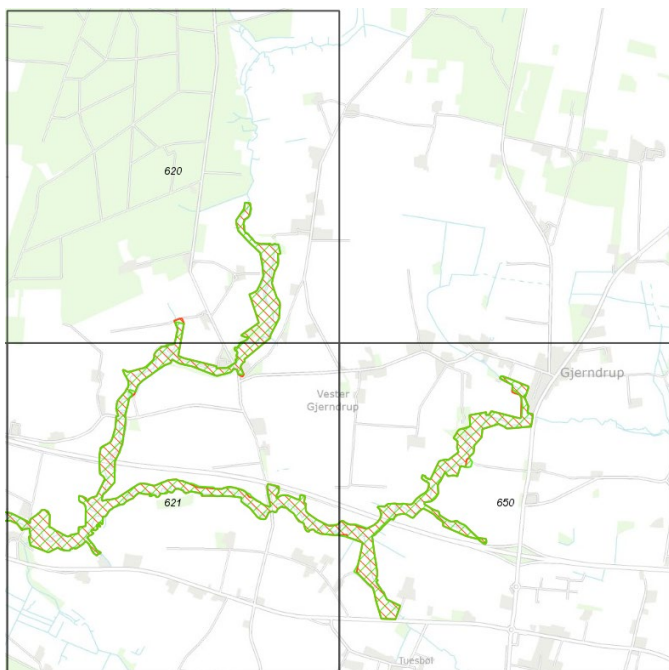
Figur 3 viser de berigtigede grænser samt høringsforslaget for habitatområde H79 Sneum Å og Holsted Ådal.

Figur 3. Habitatområde H79. Den røde skravering viser de berigtigede grænser for habitatområdet, og den grønne skravering angiver høringsforslagets afgrænsning.

4.1.2.1 Kvadrat 620-621 og 650 – arealer nær Vester Gjerndrup

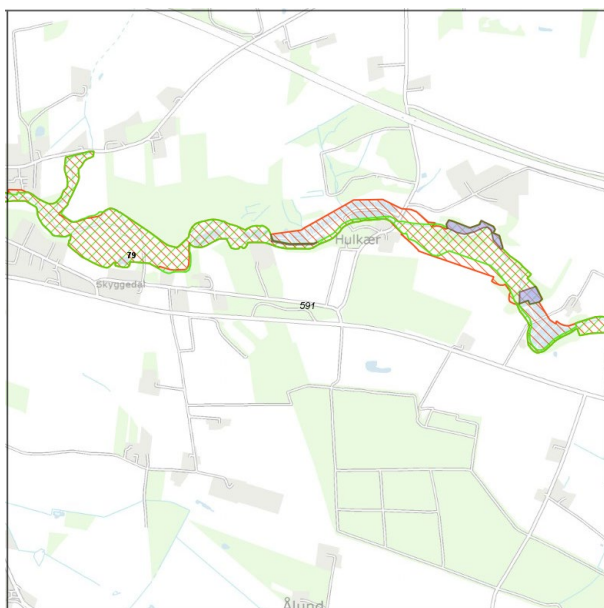

Figur 5. Tallene angiver nummeret på de kvadrater, hvis indhold behandles jf. figur 4. Den røde skravering viser de berigtigede grænser for habitatområdet, og den grønne skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. De gule, blå og brune helfarvede polygoner viser ændringsforslagene, således at gul er forslag til udvidelse, blå er forslag til reduktion og brun er forslag til nye områder.

Miljøstyrelsen har foreslået reduktioner i områdegårnsen omkring Vester Gjerndrup. Områdegårnsen er justeret primært med fokus på at følge naturligt skel i landskabet og at udtage intensivt drevne arealer samt bebyggelse. Justeringerne er sket, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen. På baggrund af dette er der ikke fundet dokumentation for habitatnatur eller arter på udpegningsgrundlaget på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Det vurderes, at de udtagne arealer på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal eller bebyggelse. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealerne kan udtages fra habitatområdet, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegningsgrundlag.

Miljøstyrelsen har desuden foreslået habitatområdet udvidet med et areal i den midterste del af kvadrat 650, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Miljøstyrelsens egen vurdering fra 2008, i forbindelse med anden naturovervågning, luftfoto fra 1995-2016 og den digitale højdemodel. På baggrund af dette vurderer Miljøstyrelsen, at arealet kan karakteriseres som rigkær.

4.1.2.2 Kvadrat 591 – arealer nær Hulkær

Figur 6. Tallene angiver nummeret på de kvadrater, hvis indhold behandles jf. figur 4. Den røde skravering viser de berigtigede grænser for habitatområdet, og den grønne skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. De gule, blå og brune helfarvede polygoner viser ændringsforslagene, således at gul er forslag til udvidelse, blå er forslag til reduktion og brun er forslag til nye områder.

Miljøstyrelsen har foreslået reduceringer i områdegårnsen nær Hulkær. Områdegårnsen er justeret primært med fokus på at følge naturligt skel i landskabet og at udtage intensivt drevne arealer samt bebyggelse. Justeringerne er sket, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen. På baggrund af dette er der ikke fundet dokumentation for habitatnatur eller arter på udpegningsgrundlaget på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Det vurderes, at de udtagne arealer på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal eller bebyggelse. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealerne kan udtages fra habitatområdet, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegning.

En lodsejer foreslår en reduktion i den østlige del af kvadrat 591, da lodsejer anfører, at arealet efter lodsejers opfattelse er et damanlæg til fiskeproduktion. Lodsejer oplyser, at lodsejer overvejer at anvende arealet til plantelagune for efter lodsejers vurdering at sikre en effektiv rensning af dambrugets produktionsvand. Lodsejer oplyser også, at dambruget har behov for et større areal til vandrensning, fordi der efter lodsejers oplysninger er forhandlinger med kommunen om nedlæggelsen af vandindtaget/stemmeværket og om et mindre vandforbrug end tidligere.

Høringssvarene indeholder forslag om en reduktion af et damanlæg. Justeringen af Natura 2000-områdenes grænser er igangsat på baggrund af Aftale om Naturpakken, maj 2016. Formålet med Naturpakken er at udtage intensivt drevne arealer fra Natura 2000-områderne og evt. at udvide med nye arealer. Forslaget falder derfor udenfor rammen af Naturpakken, da damanlægget på luftfotos fra 1995-2016 fremstår som ubenyttet. Da der fokuseres på at udtage intensivt drevne arealer jf. de faglige kriterier og ikke udtage habitatnatur eller levesteder for arter, fastholdes høringsforslagets områdegårnsen.

En lodsejer foreslår en reduktion, således at et areal på nordsiden af åen udtages. Lodsejer oplyser, at arealer efter lodsejers opfattelse udgør en stor udfordring for den fortsatte opretholdelse af landbrugsproduktion på ejendommen. Arealet indeholder efter lodsejers vurdering eng og skrænter, som efter lodsejers oplysninger historisk har været intensivt afgræsset, gødet og anvendt til høslæt til den pågældende bedrift.

*Miljøstyrelsen kan på baggrund af data i Naturdatabasen dokumentere forekomst af **elle- og askeskov (91E0)** på habitatområdets udpegningsgrundlag på arealet. På baggrund af luftfotos vurderes det, at det resterende areal ikke fremstår intensivt benyttet. Høringsvar med forslag om udtagning af arealet imødekommes derfor ikke.*

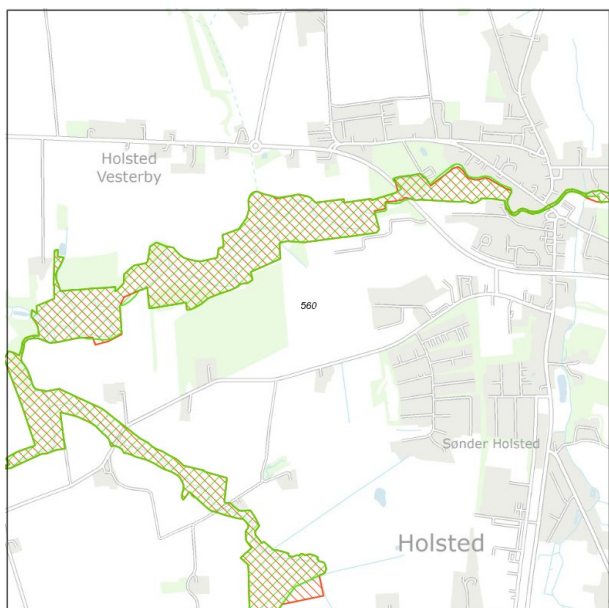
En lodsejer foreslår en reduktion midt i kvadrat 591, da lodsejeren foreslår at udtage et areal omkring et dambrug. Lodsejer foreslår en grænse, som efter lodsejers vurdering går udenfor bassinernes kronekant. Lodsejer understreger dæmningernes vedligeholdelse som central driften.

Mindre tilpasninger af habitatområdets grænser til naturlig skel imødekommes, som en teknisk fejlrettelse.

Borgere anfører, at vandstand i Holsted Å efter borgers opfattelse er unaturlig. Borgere udtrykker ønske om, at videre naturplanlægning finder sted efter en genetablering af naturlige vandforhold i åen.

Høringssvaret falder uden for rammen af denne høring og er derfor ikke behandlet yderligere. Høringssvar med bemærkninger af generel karakter er behandlet i Miljøstyrelsens overordnede høringsnotat, som kan læses på Miljøstyrelsens hjemmeside mst.dk/graensejustering-hoeringsnotater.

4.1.2.3 Kvadrat 560 – arealer nær Holsted

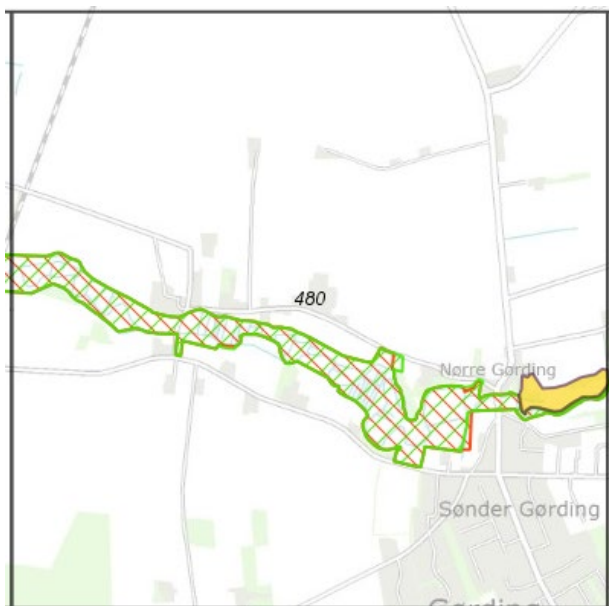
Figur 7. Tallene angiver nummeret på de kvadrater, hvis indhold behandles jf. figur 4. Den røde skravering viser de berigtigede grænser for habitatområdet, og den grønne skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. De gule, blå og brune helfarvede polygoner viser ændringsforslagene, således at gul er forslag til udvidelse, blå er forslag til reduktion og brun er forslag til nye områder.

Miljøstyrelsen har foreslået mindre justeringer i områdegænsen nær Holsted. Områdegænsen er justeret primært med fokus på at følge naturligt skel i landskabet og at udtage intensivt drevne arealer samt bebyggelse. Justeringerne er sket, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen. På baggrund af dette er der ikke fundet dokumentation for habitatnatur eller arter på udpegningsgrundlaget på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Det vurderes, at de udtagne arealer på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal eller bebyggelse. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealerne kan udtages fra habitatområdet, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegning.

En lodsejer anfører, at han ikke kan godtage ændringer i forholdene på hans ejendom.

Miljøstyrelsen har gennemgået alle de eksisterende Natura 2000-områder for at berigtige de eksisterende områdegæns. I arbejdet er indgået justeringer i forhold til nutidig anvendelse af digitale kort og en gennemgang af de oprindelige høringssvar fra den oprindelige udpegning af Natura 2000-områderne for at sikre fuld overensstemmelse mellem områdegænsene og de tidligere høringssvar (se vejledning til kvalitetssikring af områdegæns). Miljøstyrelsen har i forbindelse med høringsforslaget til justerede Natura 2000-græns taget udgangspunkt i de berigtigede græns. Det areal, som lodsejer omtaler, er et areal, som Miljøstyrelsen har justeret for at berigtige de eksisterende områdegæns. På baggrund heraf fastholdes høringsforslagets områdegæns.

4.1.2.4 Kvadrat 480 – arealer nær Nørre Gørding

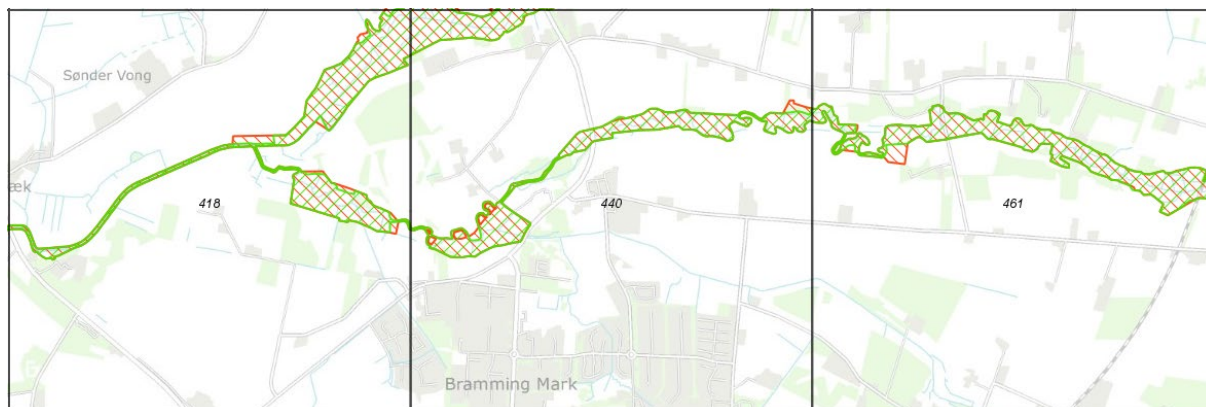
Figur 8. Tallene angiver nummeret på de kvadrater, hvis indhold behandles jf. figur 4. Den røde skravering viser de berigtigede grænser for habitatområdet, og den grønne skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. De gule, blå og brune helfarvede polygoner viser ændringsforslagene, således at gul er forslag til udvidelse, blå er forslag til reduktion og brun er forslag til nye områder.

Miljøstyrelsen har foreslået justeringer i områdegrensen nær Nørre Gørding. Områdegrensen er justeret primært med fokus på at følge naturligt skel i landskabet og at udtage intensivt drevne arealer samt bebyggelse. Justeringerne er sket, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen. På baggrund af dette er der ikke fundet dokumentation for habitatnatur eller arter på udpegningsgrundlaget på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Det vurderes, at de udtagne arealer på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal eller bebyggelse. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealerne kan udtages fra habitatområdet, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegning.

Gørding Menighed foreslår en udvidelse, da der efter lodsejers vurdering er habitatnaturtyper på arealet. Lodsejer oplyser, at det drejer sig om stilk-egekrat (9190), surt overdrev (6230), elle- og askeskov (91E0), rigkær (7230) og kildevæld (7220), som alle er på udpegningsgrundlaget for området. Lodsejer oplyser desuden, at der efter lodsejers opfattelse ingen intensivt drevne landbrugsarealer er inden for udvidelsen. Lodsejer mener, at udvidelsen med arealet vil understøtte direktivformål.

Miljøstyrelsen takker for det indsendte høringssvar. Høringssvaret indeholder forslag om udvidelse af Holsted Å. Da de gældende danske udpegninger af Natura 2000-områder er godkendt af EU-Kommissionen, og da der i justeringen af Natura 2000-områderne fokuseres på at udtage intensivt drevne arealer af Natura 2000-områderne jf. de faglige kriterier og ikke udtage habitatnatur eller levesteder for arter, så vurderes det, at der ikke er behov for yderligere udpegning af arealer. På den baggrund fastholdes høringsforslagets områdegrenser.

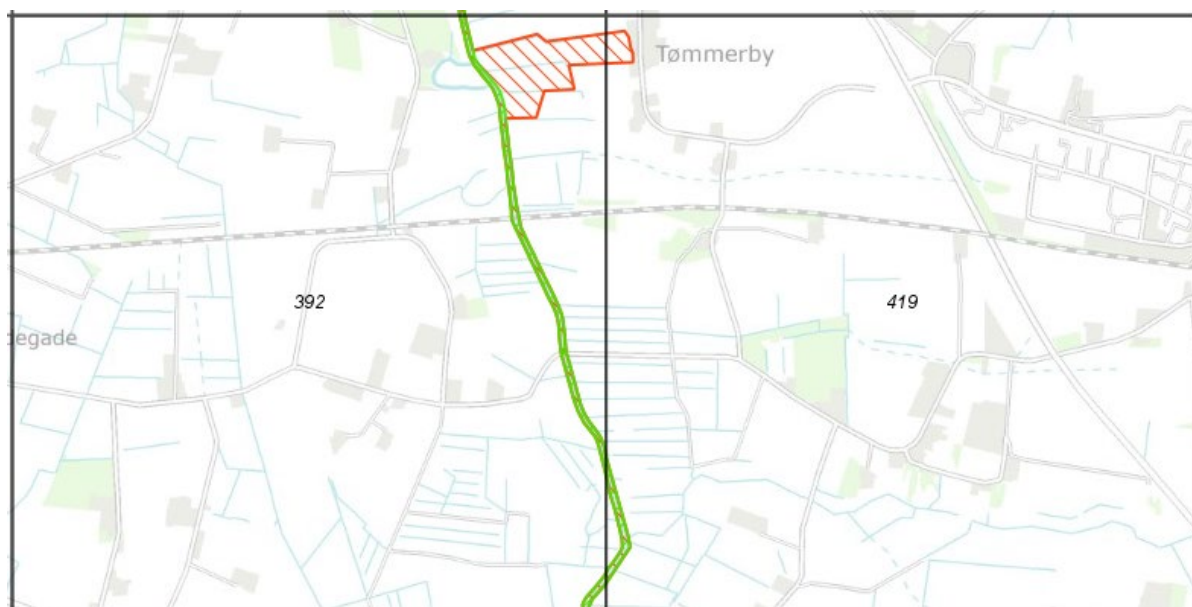
4.1.2.5 Kvadrat 418, 440 og 461 – arealer nær Bramming Mark

Figur 9. Tallene angiver nummeret på de kvadrater, hvis indhold behandles jf. figur 4. Den røde skravering viser de berigtede grænser for habitatområdet, og den grønne skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. De gule, blå og brune helfarvede polygoner viser ændringsforslagene, således at gul er forslag til udvidelse, blå er forslag til reduktion og brun er forslag til nye områder.

Miljøstyrelsen har foreslået mindre justeringer i områdegrensen nær Bramming Mark. Områdegrensen er justeret primært med fokus på at følge naturligt skel i landskabet og at udtage intensivt drevne arealer samt bebyggelse. Justeringerne er sket, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen. På baggrund af dette er der ikke fundet dokumentation for habitatnatur eller arter på udpegningsgrundlaget på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Det vurderes, at de udtagne arealer på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal eller bebyggelse. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealerne kan udtages fra habitatområdet, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegning.

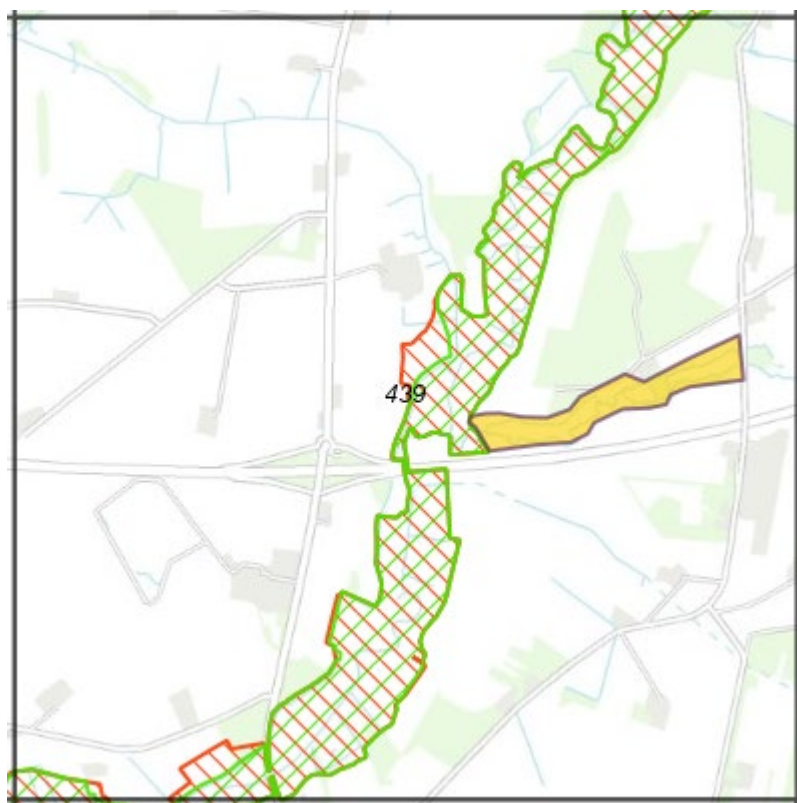
4.1.2.6 Kvadrat 392 og 419 – arealer nær Tømmerby

Figur 10. Tallene angiver nummeret på de kvadrater, hvis indhold behandles jf. figur 4. Den røde skravering viser de berigtigede grænser for habitatområdet, og den grønne skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. De gule, blå og brune helfarvede polygoner viser ændringsforslagene, således at gul er forslag til udvidelse, blå er forslag til reduktion og brun er forslag til nye områder.

Miljøstyrelsen har foreslået en reduktion i områdegårnsen nær Tømmerby. Områdegårnsen er justeret primært med fokus på at følge naturligt skel i landskabet og at udtage intensivt drevne arealer samt bebyggelse. Justeringerne er sket, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen. På baggrund af dette er der ikke fundet dokumentation for habitatnatur eller arter på udpegningsgrundlaget på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Det vurderes, at de udtagne arealer på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal eller bebyggelse. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealerne kan udtages fra habitatområdet, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegning.

4.1.2.7 Kvadrat 439 – arealer nær Esbjergmotorvejen

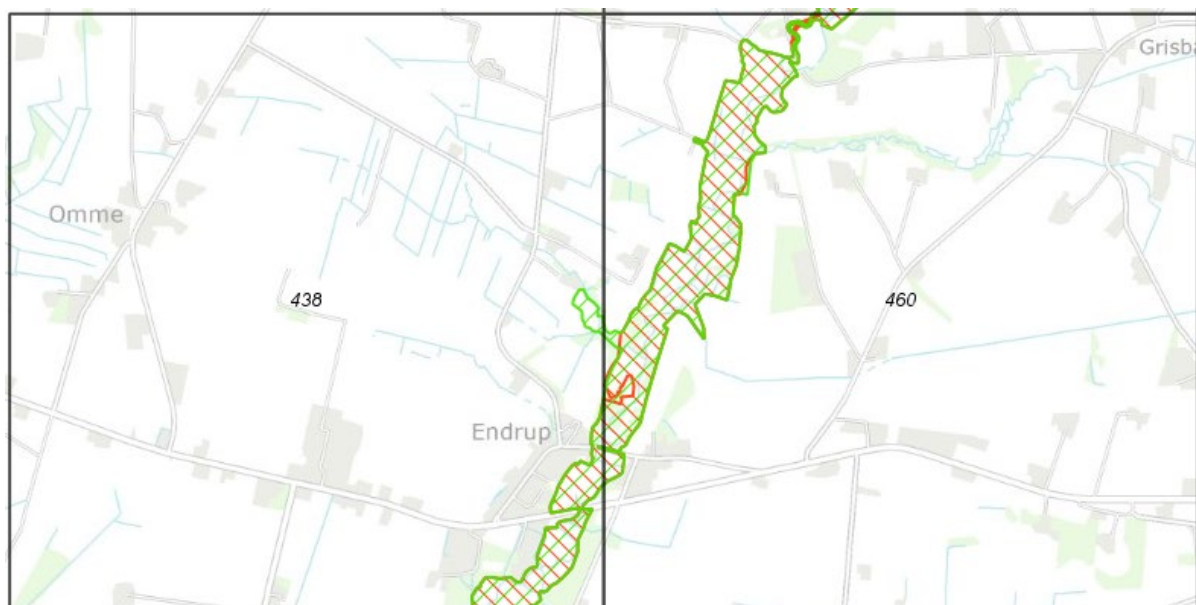
Figur 11. Tallene angiver nummeret på de kvadrater, hvis indhold behandles jf. figur 4. Den røde skravering viser de berigtigede grænser for habitatområdet, og den grønne skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. De gule, blå og brune helfarvede polygoner viser ændringsforslagene, således at gul er forslag til udvidelse, blå er forslag til reduktion og brun er forslag til nye områder.

Miljøstyrelsen har foreslået justeringer i områdegrensen nær Esbjergmotorvejen. Områdegrensen er justeret primært med fokus på at følge naturligt skel i landskabet og at udtage intensivt drevne arealer samt bebyggelse. Justeringerne er sket, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen. På baggrund af dette er der ikke fundet dokumentation for habitatnatur eller arter på udpegningsgrundlaget på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Det vurderes, at de udtagne arealer på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal eller bebyggelse. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealerne kan udtages fra habitatområdet, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegning.

Borgere foreslår en udvidelse af området, da der efter borgeres vurdering er oddere og lakseyngel på arealet.

Miljøstyrelsen takker for det indsendte høringssvar. Høringssvaret indeholder forslag om udvidelse af Sneum Å. Da de gældende danske udpegninger af Natura 2000-områder er godkendt af EU-Kommissionen, og da der i justeringen af Natura 2000-områderne fokuseres på at udtage intensivt drevne arealer af Natura 2000-områderne jf. de faglige kriterier og ikke udtage habitatnatur eller levesteder for arter, så vurderes det, at der ikke er behov for yderligere udpegning af arealer. På den baggrund fastholdes høringsforslagets områdegrenser.

4.1.2.8 Kvadrat 438 og 460 – arealer nær Endrup

Figur 12. Tallene angiver nummeret på de kvadrater, hvis indhold behandles jf. figur 4. Den røde skravering viser de berigtigede grænser for habitatområdet, og den grønne skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. De gule, blå og brune helfarvede polygoner viser ændringsforslagene, således at gul er forslag til udvidelse, blå er forslag til reduktion og brun er forslag til nye områder.

Miljøstyrelsen har foreslået en reduktion i områdegrensen nær Endrup. Områdegrensen er justeret primært med fokus på at følge naturligt skel i landskabet og at udtage intensivt drevne arealer samt bebyggelse. Justeringerne er sket, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen. På baggrund af dette er der ikke fundet dokumentation for habitatnatur eller arter på udpegningsgrundlaget på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Det vurderes, at de udtagne arealer på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal eller bebyggelse. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealerne kan udtages fra habitatområdet, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegning.

Desuden har Miljøstyrelsen foreslået habitatområdet udvidet med et areal nordøst for Endrup, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af kommunale besigtigelsesdata i Naturdatabasen fra 2017, hvor kommunen vurderer, at arealet kan karakteriseres som rigkær, Miljøstyrelsens egen vurdering i forbindelse med anden naturovervågning fra 2011, hvor arealet karakteriseres som rigkær, luftfoto fra 1995-2016 og den digitale højdemodel. På baggrund af dette vurderer Miljøstyrelsen, at en del af arealet kan karakteriseres som rigkær. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealet kan inddrages i habitatområdet.

4.1.2.9 Kvadrat 459 og 478-479 – arealer nær Fuglsig

Figur 13. Tallene angiver nummeret på de kvadrater, hvis indhold behandles jf. figur 4. Den røde skravering viser de berigtigede grænser for habitatområdet, og den grønne skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. De gule, blå og brune helfarvede polygoner viser ændringsforslagene, således at gul er forslag til udvidelse, blå er forslag til reduktion og brun er forslag til nye områder.

Miljøstyrelsen har foreslået mindre justeringer i områdegårnsen nær Fuglsig. Områdegårnsen er justeret primært med fokus på at følge naturligt skel i landskabet og at udtage intensivt drevne arealer samt bebyggelse. Justeringerne er sket, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen. På baggrund af dette er der ikke fundet dokumentation for habitatnatur eller arter på udpegningsgrundlaget på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Det vurderes, at de udtagne arealer på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal eller bebyggelse. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealerne kan udtages fra habitatområdet, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegnings.

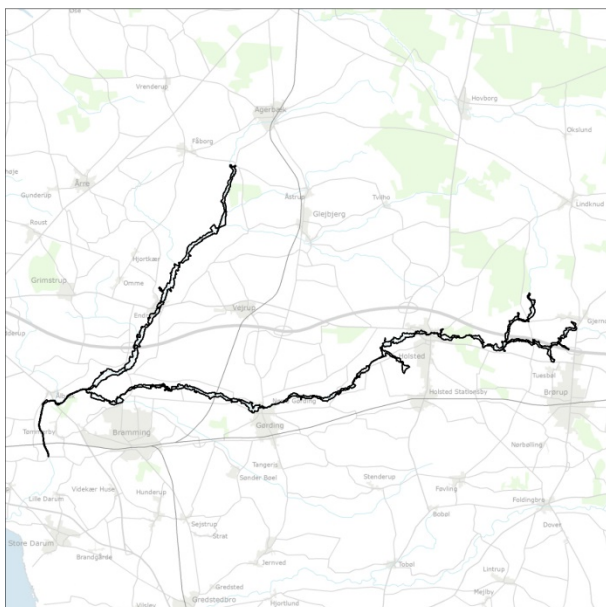
4.1.2.10 Øvrige arealer

Miljøstyrelsen har berigtiget områdegrænserne for øvrige arealer. Miljøstyrelsen har gennemgået områderne og justeret dem i forhold til nutidig anvendelse af digitale kort. I samme proces har Miljøstyrelsen gennemgået de oprindelige høringssvar fra den gang man udpegede Natura 2000-områderne og sikret overensstemmelse mellem områdegrænserne og høringssvarene.

4.1.3 Opsamling

Miljøstyrelsen har på baggrund af gennemgangen af høringssvarene ændret habitatområdets grænser mange steder langs Sneum Å og Holsted Å, og der henvises til det digitale kortmateriale. Delområder som *ikke* er ændret er nord for Surhave, mellem Gørding og Kystbæk vest for Holsted Stationsby, syd for Endrup til ned til Korsagerhøj, nord for Frederik Munks Lejr samt syd for Tømmerby.

Områdegrænsen for habitatområde H79 Sneum Å og Holsted Ådal er justeret således, at der er udvidet med 8 ha og udtaget i alt 34 ha intensivt drevet landbrugsjord eller bebyggelse. De nye områdegrænser fremgår af figur 14.

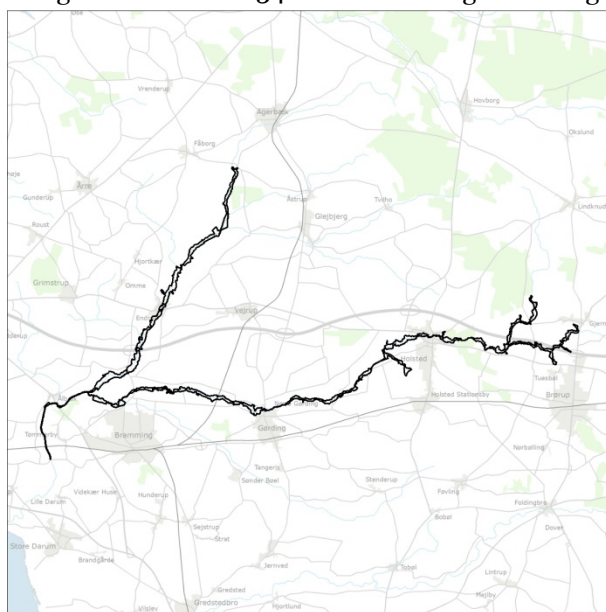
Figur 11. Den endelige afgrænsning af habitatområde H79 Sneum Å og Holsted Ådal fremgår af kortet.

5 Miljøstyrelsens forslag til nye grænser for N90 Sneum Å og Holsted Ådal

5.1 Opsamling

Miljøstyrelsen har på baggrund af gennemgangen af høringssvarene ændret habitatområdets grænser mange steder for Sneum Å og Holsted Å, hvorfor der henvises til det digitale kortmateriale.

Afgrænsningen af Natura 2000-område N90 Sneum Å og Holsted Ådal er justeret på baggrund af Miljøstyrelsens høringsforslag og de indkomne høringssvar. I alt udvides Natura 2000-området med 8 ha og reduceres med 34 ha. Den endelige områdegrænse fremgår af figur 15.

Figur 12. Den endelige afgrænsning af Natura 2000-område N90 Sneum Å og Holsted Ådal fremgår af kortet

5.2 Den videre proces

Justeringerne af Natura 2000-områdernes grænser skal godkendes af EU- Kommissionen. På baggrund af de udarbejdede justeringer af Natura 2000-områdernes grænser udsteder Miljø- og Fødevareministeriet en bekendtgørelse, som sendes i høring 20. august – 17. september 2018 med henblik på, at de foreslåede udvidelser opnår beskyttelse som Natura 2000-områder. På arealer med foreslåede reduktioner opretholdes Natura 2000-beskyttelsen under den kommende dialog med EU-Kommissionen. Dette sker i overensstemmelse med EU-Kommissionens retningslinjer for ændringer i Natura 2000-områders afgrænsning.

Ultimo oktober 2018 underretter Miljø- og Fødevareministeriet EU-kommissionen om de foretagne og foreslåede justeringer af områdegrænserne herunder præsentation af principper for justeringerne og arealmæssige konsekvenser. Dialogen med EU-kommissionen forventes afsluttet medio 2019, hvorefter de endelige Natura 2000-områdegrænser kan fastlægges ved udstedelse af en ny bekendtgørelse.

6 Supplerende argumentation

Miljøstyrelsen har valgt at uddybe argumentationen i behandling af høringssvar på s.13 i dette høringsnotat. Ændringerne fremgår med fed skrift.